

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

**Laudatio de la prof. Dra. Ilona
Selma Kickbusch pronunciada en
l'acte de la seua investidura com a
Doctora "Honoris Causa" per la
Universitat de València pel prof. Dr.
José María Martín Moreno**

València, 24 de març de 2023

Suposa un privilegi per a mi presentar a la Universitat de València la professora Ilona Kickbusch, líder excepcional que integra amb determinació un esperit acadèmic, investigador i de servei en la dimensió de les ciències polítiques, de la sociologia i de la salut, i en la qual subjau amb orgull una perspectiva feminista.

En particular, la seua contribució al camp de la promoció de la salut i la salut global li ha atorgat un prestigi contrastat a Europa i al món sencer. I com a persona amb inquietud i passió per la difusió del coneixement i l'equitat, està en constant evolució i actualment està particularment interessada en aspectes de lideratge en salut, la innovació en salut global, la diplomàcia per a la salut, i la transformació digital i el seu impacte sobre la salut.

Com a mostra del respecte i l'admiració que suscita, destaquem d'entrada que la Dra. Ilona Kickbusch ha rebut molts premis i reconeixements, entre els quals destaca la Medalla de l'OMS per la seua contribució a la salut global i la Creu de l'Ordre al Mèrit de la República Federal d'Alemanya. A més, cal assenyalar que la Professora Ilona Kickbusch ha rebut nomenaments previs com a Doctora Honoris Causa per les universitats de Labem (República Txeca, 2005), i per la Universitat de Girona (2009), a més del Doctorat Honorífic de la Universitat de Gotenburg (Suècia, 2005) i Càtedra Honorària d'Universitat de Charité de Berlín (Alemanya, 2021).

Actualment, és catedràtica emèrita del “Graduate Institute of International and Development Studies” de Ginebra, Suïssa; Investigadora principal i copresidenta de la Comissió de la revista The Lancet sobre el Govern del Futur de la Salut 2030, la qual

aborda el repte de com créixer en un món digital; Copresidenta del Consell de la Cimera Mundial de la Salut (“World Health Summit”); Assessora del Director General de l’OMS; Membre del Consell de l’OMS sobre Economia de la Salut per a Tothom; Vocal del Grup d’Assessorament Polític del Moviment per la Sanitat Universal (“Universal Health Coverage”); Vicepresidenta del Fòrum Europeu de la Salut de Gastein; Fundadora i promotora de la Xarxa de Joves Líders per la Salut; Fundadora i promotora de la Xarxa Europea de Ciutats Saludables; Membre del Consell Assessor de Dones en Salut Global (“Women in Global Health”); a més de Directora científica de la Xarxa de Líders de la Salut Sciana “The Health Leaders Network” (en què jo tinc l’honor de copresidir, juntament amb ella, la cohort 5 d’aquest programa, 2022-2024).

En aquest programa Sciana, compartim apassionants sessions en esdeveniments internacionals en diferents llocs i dates de l’any, i sobretot en períodes específics de maig i novembre a la seu estable ubicada al palau Schloss Leopoldskron, que està situat a pocs minuts a peu del nucli antic de Salzburg i que gaudeix de reputació mundial com a antiga residència familiar d’un príncep-arquebisbe, així com per ser lloc de rodatge original de la pel·lícula Somriures i llàgrimes (“The Sound of Music”). El programa Sciana és una iniciativa recolzada per una associació sinèrgica entre la Health Foundation (Regne Unit), Careum Stiftung (Suïssa) i Robert Bosch Stiftung (Alemanya) en col·laboració amb Salzburg Global Seminar, que reuneix destacats líders de la política sanitària i la innovació a tot Europa. Permeteu-me fer un salt retrospectiu en aquesta presentació per a recordar com aquesta gran dona va néixer a Munic (Alemanya), on va passar la seua primera infància, per traslladar-

se posteriorment a Chennai, Índia, on el seu pare treballava com a diplomàtic. Des d'un principi a la seua carrera va destacar pel seu interès en temes polítics, sociològics, d'equitat i de salut.

En el 1981, es va graduar en la Universitat de Constança, Alemanya, i va doctorar-se en Ciències Polítiques i Sociologia, amb la màxima qualificació, en completar la seua tesi doctoral titulada: “Les dones i els serveis humans: Una crítica a les teories de la societat de serveis”.

Després d'un període inicial com a investigadora i professora ajudant en Estudis de la dona, dins del Departament de Sociologia de la Universitat de Constança, Alemanya, es va incorporar en el 1980 a l'àrea d'Educació per a la Salut de l'Oficina Regional Europea de l'Organització Mundial de la Salut (OMS), amb seu a Copenhaguen, Dinamarca, per a dirigir posteriorment la nova àrea de Promoció de la Salut, des de la qual va coordinar la primera Conferència Internacional sobre Promoció de la Salut que es va celebrar a Ottawa, Canadà, i que el dia 21 de novembre de 1986 va formular una declaració o CARTA D'OTTAWA que suposa un abans i un després al món de la Salut Pública, i que complementava alhora la conferència prèvia realitzada a Alma-Ata el 1978 que havia establert les bases de l'Atenció Primària de Salut. La Carta d'Ottawa es va dirigir a la consecució de l'objectiu “Salut per a Tots l'any 2000” i va ser, sobretot, una resposta a la demanda creixent d'una nova concepció de la salut pública al món, amb el noble objectiu de reduir les diferències en l'estat de salut, assegurar la igualtat d'oportunitats i proporcionar els mitjans que permeteren a tota la població desenvolupar al màxim la salut potencial. Aquest esdeveniment històric ha tingut continuïtat fins al present a través de les conferències mundials posteriors de promoció de la salut.

Continuant cronològicament, després del seu període a Copenhagen, va ser nomenada Directora de la Divisió de Promoció de la Salut, Educació i Comunicació a la seu central de l'OMS a Ginebra, Suïssa, càrrec en què va estar fins al 1998. D'ací va passar a ser Catedràtica i Directora de la Divisió de Salut Global del Departament d'Epidemiologia i Salut Pública de la Facultat de Medicina de la Universitat de Yale, EUA fins al 2004, i va compatibilitzar el 2003-2004 aquesta tasca amb la d'Assessora principal per als Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni de l'Organització Panamericana de la Salut.

Després d'aquest període a Amèrica va retornar al continent europeu per a passar a ser assessora principal de política sanitària de l'Oficina Federal Suïssa de Salut Pública fins al 2010.

Va ser llavors on va tornar a l'arena de la salut global, fonamentalment com a Directora del Programa de Salut Mundial de l'Institut Universitari d'Estudis Internacionals i del Desenvolupament, amb base a Ginebra, Suïssa, continuant com a figura inspiradora per a tots nosaltres al camp de la Salut Global.

I permeteu-me que retornem al període actual, del qual no repetiré les nombroses funcions, tasques i responsabilitats que desenvolupa amb admirable energia i que vaig glossar al principi de la meua dissertació.

Però sí que vull afegir que, a més de la tasca en tots els llocs oficials descrits, Ilona Kickbusch ha contribuït funcionalment de forma reconeguda mundialment a les àrees següents:

- Entre d'altres contribucions a la Salut de les dones, ha estat promotora del primer projecte i estudi comparatiu de l'OMS sobre la salut de les dones a Europa (Women's Health Counts).
- A l'àmbit dels Determinants socials, ha sigut copromotora de la Conferència Mundial sobre Determinants Socials de la Salut de 2011.
- En la dimensió d'Innovacions polítiques per a la salut incloent el concepte de "Salut en totes les polítiques i Societats saludables" que va ser adoptat i es continua aplicant a diferents països, destacant l'experiència d'Austràlia des de fa anys.
- En l'àmbit de les estratègies de promoció de la salut en entorns i al llarg de la vida, ha contribuït de manera extraordinària al camp de l'Envel·liment Saludable i en programes com: Ciutats Saludables (que suposa una gran referència per a nosaltres a la nostra estimada ciutat de València), Escoles promotores de la salut, Llocs de treball saludables, Salut a presons, i Hospitals promotors de la salut (cal assenyalar, com a mostra de com ha calat aquesta inspiració, que l'Hospital Clínic Universitari de València forma part de la xarxa d'Hospitals promotors de la salut des del 2018).
- Al camp de l'Alfabetització sanitària, Ilona Kickbusch ha liderat el desenvolupament d'aquest concepte, fruit del qual es va crear l'Enquesta Europea d'Alfabetització

Sanitària de la UE i la nova Xarxa Europea d'Empoderament del Pacient (ENOPE).

- I com no esmentar el seu paper destacat en l'àmbit de la governança sanitària mundial i iniciatives de Salut Global. Actualment, se la considera una de les líders del pensament sobre la governança sanitària mundial. Entre moltes altres coses, va promoure el primer programa Fulbright en Salut Global. A més, ha fet, i continua fent, importants aportacions a la política de la UE en aquesta matèria i va posar en marxa Global Health Europe, un grup de reflexió per a reforçar la veu d'Europa en matèria de salut mundial.

- I complementàriament a això, és reconegut el seu paper en el camp de la Diplomàcia sanitària mundial, en què ha desenvolupat un enfocament únic per a l'educació executiva, el quall ha obtingut un suport important de la Fundació Rockefeller. Els cursos emblemàtics s'imparteixen regularment a Ginebra, i també s'han dut a terme en cooperació amb socis locals a la Xina, Indonèsia, Kenya, els Estats Units i el Canadà. Sobre aquest tema ha publicat àmpliament –fins i tot un llibre de text sobre diplomàcia sanitària mundial–, així com sobre les qüestions més àmplies de la salut mundial i la política exterior, i ha coliderat la Xarxa de Diplomàcia Sanitària Mundial (GHD-NET), a més de ser l'editora (juntament amb Tom Novotny) de la sèrie de llibres Global Health Diplomacy, publicada per World Scientific.

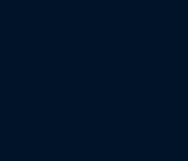
Endemés, i com a indicador de la seua adaptació als temps que vivim, actualment forma part del grup promotor d'un tractat global de prevenció i control de pandèmies i ens inspira a tots amb les seues idees sobre transformacions digitals al món actual i per què construir una ciutadania sanitària digital.

I si no n'hi hagués prou amb tot això, la professora Ilona Kickbusch ha contribuït a un amplíssim camp de recerca sociològica i de salut plasmat en centenars de publicacions en llibres i revistes internacionals avaluades per iguals i la seua tasca ha quedat internacionalment reconeguda i sintetitzada per la molt prestigiosa revista *The Lancet* quan el 3 de juliol de 2017 va publicar l'article titulat "Ilona Kickbusch: global health reformer" ("Ilona Kickbusch: reformadora de la salut mundial") en què glossava la seua enorme contribució a la salut mundial.

No puc acabar aquesta presentació sense fer explícit que aquest nomenament ha estat promogut personalment per la nostra Rectora, la Professora Mavi Mestre. Es dona el fet que, per primera vegada des de la creació el 1499, la nostra Universitat de València està liderada per una Rectora, que té una contrastada visió solidària, feminista i de justícia social. Per això la sintonia de personalitats que ha inspirat aquest nomenament com a Doctora Honoris Causa de la Professora Ilona Kickbusch.

Al meu entendre, amb aquest acte, no només desitgem expressar a Ilona Kickbusch la nostra gratitud per la seua col·laboració de forma activa amb el nostre equip de línies de treball amb perspectiva de gènere i de salut global, sinó que creiem que aquesta investidura "enriqueix" la Universitat de València en incorporar una dona que ha sabut interrelacionar les ciències

polítiques, la sociologia i la salut, a la recerca d'un món millor en què totes les persones puguen desenvolupar el seu potencial.

VNIVERSITAT
ID VALÈNCIA